

NOTAT

Miljøministeriet
Miljøstyrelsen

Kemikalier
J.nr.
Ref. Rdh
Den 6. marts 2015

Meddelelse fra de nordiske landes regeringer vedr. Nordisk Råds rekommendation 32/2013/miljø

I de nordiske landes regeringers meddelelse om Nordisk Råds rekommendation 32/2013 om beskyttelse af befolkningssundheden mod hormonforstyrrende stoffer, er der foreslået 6 tiltag, der skal bidrage til at opnå et højere beskyttelsesniveau blandt befolkningerne i de nordiske lande. Nordisk Råds miljø- og naturressourceudvalg har i sin betænkning af 23. september 2014 taget meddelelsen til efterretning, idet udvalget dog afventer en ny meddelelse i 2015. Nedenfor er kort beskrevet nogle af de aktiviteter, der er foretaget inden for de forskellige tiltag.

1 Klargjøre hvilke stoffer anses som hormonforstyrrende

Der er endnu ikke fastsat fælles kriterier for identifikation af hormonforstyrrende stoffer, selv om EU lovgivningerne vedr. henholdsvis plantebeskyttelsesmidler og biocider stiller krav til Europa-Kommissionen om at udarbejde sådanne kriterier senest i december 2013. I stedet har Kommissionen igangsat et arbejde med at vurdere konsekvenser af forskellige mulige kriterier. Flere af de nordiske lande har bidraget til EU Kommissionens arbejde med at udvikle kriterier til identifikation af hormonforstyrrende stoffer. Både gennem deltagelse i de to arbejdsgrupper (science and policy) nedsat af DG Environment fra 2010-2013 samt ved at bidrage til besvarelse af den offentlige høring om, hvordan fremtidige kriterier til identifikation af hormonforstyrrende stoffer bør se ud. Høringen løb frem til den 16. januar 2015 og skal indgå i den konsekvensanalyse, som Kommissionen vil foretage, før det endelige forslag til kriterier fremsættes.

De nordiske lande har arbejdet for, at den bredt accepterede WHO-definition af hormonforstyrrende stoffer¹ skal danne udgangspunkt for videnskabeligt baserede kriterier baseret på stoffernes iboende fareegenskaber, og at kriterierne skal omfatte 3 kategorier, der afspejler graden af dokumentation. De nordiske lande forsætter arbejdet med at bidrage til udvikling af kriterier til identifikation af hormonforstyrrende stoffer, også set i lyset af, at ansvaret for denne opgave er flyttet fra DG Environment til DG Sanco som følge af omstruktureringer internt i EU-Kommissionen.

Den svenske regering lagde i juli 2014 sag an mod EU-Kommissionen for passivitet i forbindelse med indførelse af kriterier til identifikation af hormonforstyrrende under biocidforordningen. Blandt andre Danmark og Finland har udtrykt støtte til denne retssag.

Nordisk Ministerråd offentliggjorde i november 2014 den fælles nordiske rapport '*Cost of Inaction - A socioeconomic analysis of costs linked to effects of endocrine disrupting substances on male reproductive health*'. De nordiske miljøministre

---

¹ IPCS (2002). Global assessment of the state-of-the-science of endocrine disruptors. Geneva, Switzerland, World Health Organization, International Programme on Chemical Safety.

har den 2. december 2014 med et fælles brev fremsendt rapporten til EU's to kommissærer for henholdsvis Miljø, maritime anliggender og fiskeri samt Sundhed og fødevarerikkerhed. Rapporten har fået stor opmærksomhed, både i antal af downloads fra Nordisk ministerråds hjemmeside og i form af interesse fra medierne.

Selv om der ikke er fastsat fælles EU-kriterier for identifikation af hormonforstyrrende stoffer, er det dog muligt at identificere stoffer som hormonforstyrrende under REACH fra sag til sag. Kemikalieagenturets medlemsstatskomité har indtil nu identificeret 8 stoffer som hormonforstyrrende, heraf 5 stoffer som hormonforstyrrende i miljøet og 4 stoffer som hormonforstyrrende i mennesker (dvs. et stof er hormonforstyrrende i både miljø og mennesker). De 5 stoffer, som er identificeret som hormonforstyrrende i miljøet, er optaget på EU's kandidatliste over stoffer, der med tiden bør udfases. De 4 stoffer, som er identificeret som hormonforstyrrende i mennesker, er endnu ikke optaget på kandidatlisten som hormonforstyrrende, da der ikke kunne opnås enstemmighed, og det bliver nu op til Europa-Kommissionen at tage den endelige beslutning herom.

Kemikalieagenturet, ECHA, har nedsat en ekspertgruppe om hormonforstyrrende stoffer, der skal vurdere, om stoffer er hormonforstyrrende. De nordiske lande bidrager aktivt til dette arbejde.

2 Innføre harmoniserte krav for testning af kemiske stoffer for hormonforstyrrende effekter og udvikle harmoniserede metoder til risk analyser av stoffer med disse effekter

EU's kemikalielovgivning indeholder krav til hvilken information om stoffernes egenskaber, der som minimum bør være tilgængelige. Dette gælder både den generelle kemikalielovgivning, REACH, samt lovgivningerne om plantebeskyttelsesmidler og biocider. Standardinformationskravene omfatter ikke specifikke krav om at teste kemiskes stoffer for deres hormonforstyrrende egenskaber, men hvis der er mistanke om hormonforstyrrende effekter, kan der kræves flere undersøgelser.

I 2014 blev det dog besluttet, efter langvarigt pres fra bl.a. de nordiske lande, at ændre informationskravene i REACH vedr. effekter på reproduktion, således at den nyudviklede udvidede 1-generations testmetode (OECD TG 443) fremover skal anvendes i stedet for den hidtidige 2-generations testmetode (OECD TG 416). Med den nye testmetode måles der nu også effekter, som skyldes stoffets hormonforstyrrende egenskaber. Også arbejdet i Nord-UTTE regi med at inkludere effektmål for identifikation af hormonforstyrrende egenskaber i eksisterende testmetoder, der også findes på REACH bilagene, bidrager med at opfylde dette tiltag.

Der er endnu ikke udviklet harmoniserede metoder til at vurdere risici ved udsættelsen for hormonforstyrrende stoffer. Det danske Center for Hormonforstyrrende Stoffer har igangsat et projekt, der skal belyse mulighederne, og resultater herfra kan indgå i diskussioner om dette emne i de kommende år.

3 Forsikre at strategi for hormonforstyrrende stoffer og kombinasjonseffekter oppnår større vern/beskyttelse for menneskelig helse og miljø med viktig vekt på forsiktighets prinsippet og minske menneskenes eksponering for hormonforstyrrende stoffer i fremtiden. Ta bort unødvendig bruk av kemiske stoffer med disse egenskaper

EU's 7. Miljøhandlingsprogram beskriver, at befolkningens udsættelse for hormonforstyrrende stoffer skal minimeres, og at risici for kombinationseffekter som følge af samtidig udsættelse for flere forskellige kemiske stoffer skal adresseres i al relevant EU-lovgivning senest i 2020.

I 2014 offentliggjorde Nordisk Ministerråd rapporten '*Road to regulation of endocrine disruptors and combination effects*', der var resultatet af en fælles nordisk kapacitetsopbygningsworkshop. Resultaterne af workshoppen kan blandt andet danne baggrund for de nordiske landes EU-arbejde for at opnå målsætningerne i det 7. Miljøhandlingsprogram.

4 Støtte udvikling af testmetoder der kan påvise stoffer med hormonforstyrrende egenskaber og forskning i hvordan stoffer kan påvirke hormonsystemet i mennesker og dyr, med hovedvægt på kombinationseffekter, negative effekter på hunlig reproduktion, effekter på hjernens udvikling, effekter af lave doseringer af disse stoffene og effekter der grundlægges i fostertilværelsen, men først viser sig sent i livet

De nordiske lande har et konstruktivt samarbejde om udvikling af testmetoder i OECD. Det er vigtigt fortsat at prioritere udviklingen af testmetoder, hvilket er et langsigtet og ressourcekrævende arbejde, som danner basis for regulering af hormonforstyrrende stoffer. I OECD har man vedtaget en testmetode til påvisning af hormonforstyrrende effekter i fisk udviklet i Nord-UTTE regi (OECD TG 234 Fish Sexual Development Test). Ligeledes er der vedtaget en ny udvidet 1-generationstest for påvisning af hormonforstyrrende effekter i rotter (OECD TG 443), som er en videreudvikling af 2-generations reproduktionstoksicitetstesten (OECD TG 416). Endvidere er flere testmetoder til påvisning af hormonforstyrrende effekter i miljøet under udvikling i OECD, og flere testmetoder forventes opdateret med effektmål, der forbedrer deres mulighed for at påvise hormonforstyrrende effekter.

I Nord-UTTE regi bliver der gjort en stor indsats for at bidrage til OECD arbejdet med at udvikle og validere nye og eksisterende testmetoder for identifikation af hormonforstyrrende stoffer. Blandt andet støttes arbejdet med at udvikle en test til påvisning af hormonforstyrrende effekter i mollusker (bløddyr), og der arbejdes på at revidere eksisterende screeningtests med flere hormanfølsomme effektmål (OECD TG 421 Reproduction/Developmental Toxicity Screening Test og OECD TG 422 Combined Repeated Dose Toxicity Study with the Reproduction/Developmental Toxicity Screening Test). Udviklingen og implementeringen af disse tests vil øge beskyttelsesniveauet for mennesker og miljø.

5 Øke generell informasjon om helseskader av hormonforstyrrende stoffer, så forbrukerne kan ta opplyst beslutt om sin livsstil og aktiviteter

De nordiske lande informerer alle løbende og målrettet befolkningerne om kemikalier, herunder hormonforstyrrende stoffer, gennem oplysningskampagner og deres hjemmesider.

Flere NGO'er har også fokus på hormonforstyrrende stoffer og bidrager til befolkningsoplysningen igennem deres aktiviteter (kampagner, app's, rapporter, hjemmesider).

6 Støtte op om globale processer, eksempelvis under den globale kemikaliestrategi SAICM

De nordiske lande er aktive i arbejdet med hormonforstyrrende stoffer under den globale kemikaliestrategi, SAICM. Via nominering gennem SAICM bureauet

repræsenterer Danmark EU i en arbejdsgruppe (UNEP Advisory Group on the Environmental Exposure and Impact of Endocrine Disrupting Chemicals), som FN's miljøprogram, UNEP, har nedsat om hormonforstyrrende stoffer.